

UCHWAŁA NR 25/2012

SENATU UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO

z dnia 29 marca 2012 r.

w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających

Na podstawie art. 62 ust. 1 w związku z art. 68 ust. 1 pkt 2- 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.) oraz § 30 pkt 2 w związku z § 42 pkt 2,3 i 5 Statutu US (Uchwała Senatu US Nr 78/2011 z dnia 29 września 2011 r.), uchwała się, co następuje:

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Uchwała się wytyczne dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w sprawie uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających.

§ 2

Użyte w uchwale określenia oznaczają:

- 1) studia wyższe – studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie;
- 2) studia doktoranckie – studia trzeciego stopnia, prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni;
- 3) studia podyplomowe – formę kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych;
- 4) kurs dokształcający – krótką formę kształcenia, której ukończenie umożliwia uzyskanie lub uzupełnienie wiedzy, uzyskanie lub rozwinięcie umiejętności lub kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy w systemie uczenia się przez całe życie;
- 5) forma studiów – studia stacjonarne i studia niestacjonarne;
- 6) studia stacjonarne – formę studiów wyższych, w której co najmniej połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów;
- 7) studia niestacjonarne – formę studiów wyższych, inną niż studia stacjonarne;
- 8) kierunek studiów wyższych – wyodrębnioną część jednego lub kilku obszarów kształcenia, realizowaną w uczelni w sposób określony przez program kształcenia;
- 9) profil kształcenia – profil ogólnoakademicki lub praktyczny;

- 10) profil ogólnoakademicki – profil obejmujący moduł zajęć służących zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy teoretycznej i umiejętności poznawczych;
- 11) profil praktyczny – profil obejmujący moduł zajęć służących zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych;
- 12) program kształcenia – opis spójnych efektów kształcenia, zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, oraz program studiów, stanowiący opis procesu kształcenia, prowadzącego do uzyskania tych efektów;
- 13) program studiów – opis procesu kształcenia prowadzący do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia obejmujący w szczególności moduły kształcenia, sposoby weryfikacji zakładanych efektów, plan studiów i sumaryczne wskaźniki ilościowe;
- 14) plan studiów – dokument, w formie tabelarycznej, zawierający wykaz poszczególnych modułów / przedmiotów przyporządkowanych do semestru, z oznaczeniem formy i liczby godzin zajęć dydaktycznych, formy ich zaliczenia oraz liczby punktów ECTS;
- 15) moduł kształcenia – przedmiot lub grupa przedmiotów z przypisanymi założonymi efektami kształcenia oraz liczbą punktów ECTS;
- 16) efekty kształcenia – zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskanych w procesie kształcenia przez osobę uczącą się;
- 17) punkty ECTS – punkty zdefiniowane w europejskim systemie akumulacji i transferu punktów zaliczeniowych jako miara średniego nakładu pracy osoby uczącej się, niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia;
- 18) student – osobę kształcąca się na studiach wyższych;
- 19) doktorant – uczestnika studiów doktoranckich;
- 20) słuchacz – uczestnika studiów podyplomowych;
- 21) studia bez bliższego określenia – studia wyższe;
- 22) uczelnia – Uniwersytet Szczeciński (US).

II. STUDIA WYŻSZE

§ 3

1. W Uniwersytecie Szczecińskim studia prowadzone są jako studia pierwszego i drugiego stopnia, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.
2. Studia na kierunkach związanych z kształceniem w zakresie prawa i psychologii prowadzone są jako jednolite studia magisterskie.
3. Studia na kierunku związanym z kształceniem w zakresie teologii mogą być również prowadzone jako jednolite studia magisterskie.

§ 4

1. Kierunek studiów może być prowadzony przez podstawową jednostkę organizacyjną albo łącznie przez kilka takich jednostek.
2. W uczelni mogą być prowadzone indywidualne studia międzyobszarowe, obejmujące co najmniej dwa obszary kształcenia i prowadzące do uzyskania dyplomu na co najmniej jednym kierunku studiów prowadzonym w uczelni prowadzone przez podstawową jednostkę organizacyjną, mającą uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora w obszarze wiedzy związanym z tym kierunkiem.
3. Jeżeli powołanie indywidualnych studiów międzyobszarowych związane jest z udziałem więcej niż jednej podstawowej jednostki organizacyjnej, to wymagane jest zawarcie porozumienia określającego warunki prowadzenia studiów.

§ 5

1. Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni posiadająca uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego może prowadzić studia na określonym przez senat uczelni, w drodze uchwały, kierunku studiów i poziomie kształcenia, w ramach obszaru kształcenia i dziedzin odpowiadających uprawnieniom do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, przy jednoczesnym spełnieniu wymogów dotyczących minimum kadrowego dla danego kierunku studiów określonych odrębnymi przepisami.
2. Uchwała senatu uczelni tworząca kierunek studiów określa efekty kształcenia, do których są dostosowane programy studiów odpowiednio do poziomu i profilu kształcenia.
3. Program studiów uchwała rada podstawowej jednostki organizacyjnej, o której mowa w ust. 1.

§ 6

1. Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni nieposiadająca uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego może prowadzić studia na określonym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia zgodnie z:
  - 1) wzorcowym opisem efektów kształcenia dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia określonym przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i zatwierdzonym przez senat uczelnilub
  - 2) opisem efektów kształcenia określonym przez senat uczelni dla kierunku studiów innego niż kierunki określone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, o których mowa w pkt 1.
2. Uprawnienie do prowadzenia studiów, o którym mowa w ust. 1 jednostka organizacyjna uczelni nieposiadająca uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego może uzyskać na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego wydanej po zasięgnięciu opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

§ 7

1. Jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić studia, jeżeli spełnia następujące warunki:
  - 1) określiła nazwę kierunku studiów adekwatną do efektów kształcenia, poziomu i profili kształcenia oraz formę studiów;
  - 2) wskazała związek kierunku studiów ze strategią rozwoju uczelni i wydziału, w tym z misją uczelni;
  - 3) przyporządkowała kierunek studiów do obszaru lub obszarów kształcenia określonych w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz wskazała dziedziny nauki lub sztuki i dyscypliny naukowe lub artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia dla danego kierunku studiów;
  - 4) posiada program lub programy kształcenia dla tego kierunku studiów i poziomu kształcenia oraz dla określonego profilu lub profili kształcenia na tym kierunku studiów, w tym:
    - a) posiada opis zakładanych, spójnych efektów kształcenia odpowiadający Krajowym Ramom Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego lub wskazała odpowiedni dla danego kierunku i poziomu kształcenia wzorcowy opis

- efektów kształcenia określonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego,
- b) posiada program studiów, w tym plan studiów, odrębny dla studiów prowadzonych w formie stacjonarnej lub niestacjonarnej;
  - 5) zapewnia studentom właściwy tryb odbywania praktyk przewidzianych w programie kształcenia;
  - 6) spełnia wymagania dotyczące minimalnej liczby i kwalifikacji nauczycieli akademickich zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, zaliczanych do minimum kadrowego kierunku studiów oraz proporcji liczby tych nauczycieli akademickich do liczby studentów;
  - 7) dysponuje infrastrukturą zapewniającą prawidłową realizację celów kształcenia, w tym zapewnia właściwy dostęp do sal dydaktycznych, laboratoriów i pracowni;
  - 8) zapewnia dostęp do biblioteki wyposażonej w literaturę zalecaną w ramach kształcenia na danym kierunku studiów oraz do zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki;
  - 9) wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, uwzględniający działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na prowadzonym kierunku studiów;
  - 10) przedstawiła analizę finansową kierunku studiów, w szczególności z uwzględnieniem kosztów osobowych.
2. Jednostka organizacyjna uczelni, która rozpoczyna kształcenie na nowym kierunku studiów powinna spełniać wymagania określone w ust. 1 pkt 7 i 9, od dnia rozpoczęcia kształcenia.
  3. Jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić studia drugiego stopnia na danym kierunku studiów, jeżeli prowadzi badania naukowe w co najmniej jednym obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia właściwemu dla danego kierunku studiów.
  4. Jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela, jeżeli spełnia warunki określone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

§ 8

Program kształcenia dla określonego kierunku i poziomu kształcenia oraz dla określonego profilu lub profili kształcenia na tym kierunku studiów obejmuje:

- 1) opis zakładanych efektów kształcenia, określonych uchwałą senatu;
- 2) program studiów lub programy studiów stanowiące opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia, przyjęty uchwałą rady wydziału po zasięgnięciu opinii właściwego organu samorządu studenckiego.

§ 9

1. Projektowany opis zakładanych efektów kształcenia dla kierunku studiów na określonym poziomie i profilu kształcenia spełnia następujące wymagania:
  - 1) jest wewnętrznie spójny,
  - 2) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskane przez studentów w procesie kształcenia, niezbędne do uzyskania kwalifikacji,
  - 3) został odniesiony do właściwych dla danego kierunku dziedzin nauki lub sztuki oraz dyscyplin naukowych lub artystycznych określonych w rozporządzeniu MNiSW z dn.

8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki lub sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych.

- 4) uwzględnia efekty kształcenia właściwe dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia wybrane z efektów kształcenia dla obszaru lub obszarów kształcenia, z którego lub których został wyodrębniony kierunek studiów, określonych w rozporządzeniu MNiSW z dn. 2 listopada 2011 r. w sprawie KRK dla Szkolnictwa Wyższego.
2. W przypadku studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera, opis zakładanych efektów kształcenia uwzględnia również pełny zakres efektów kształcenia dla studiów o profilu ogólnoakademickim lub praktycznym, prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich określonych w rozporządzeniu MNiSW z dn. 2 listopada 2011 r. w sprawie KRK dla Szkolnictwa Wyższego.
3. W przypadku, gdy jednostka organizacyjna uczelni prowadzi studia na danym kierunku i poziomie kształcenia na profilach ogólnoakademickim i praktycznym, zakładane efekty kształcenia opisuje się odrębnie dla każdego profilu.
4. W przypadku, gdy jednostka organizacyjna uczelni prowadzi studia na danym kierunku studiów w formie stacjonarnej i niestacjonarnej studia realizowane w obu formach prowadzą do uzyskania takich samych efektów kształcenia.

§ 10

1. Program studiów dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia określa:
  - 1) informacje podstawowe:
    - a) nazwę kierunku studiów,
    - b) nazwy specjalności,
    - c) poziom kształcenia (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie)
    - d) formę studiów (stacjonarne lub niestacjonarne),
    - e) profil kształcenia (praktyczny lub ogólnoakademicki),
    - f) liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi studiów,
    - g) tytuł zawodowy osiągniany przez absolwenta;
    - h) przyporządkowanie kierunku do obszaru lub obszarów kształcenia określonych w KRK,
    - i) uzasadnienie koncepcji i celu kierunku studiów w oparciu o prowadzone w jednostce badania naukowe, analizę możliwości kadrowych i finansowych, zgodności z misją uczelni i jej strategią rozwoju,
    - j) odniesienie do analizy potrzeb rynku pracy, wyników badania karier absolwentów i wzorców międzynarodowych,
    - k) możliwości zatrudnienia (typowe miejsca pracy) i kontynuacji kształcenia przez absolwentów,
    - l) wymagania wstępne (oczekiwane kompetencje kandydata) szczególnie w przypadku studiów drugiego stopnia;
    - m) proponowany limit rekrutacji na zasadach określonych w odrębnych przepisach,
  - 2) moduły kształcenia / przedmioty (sylabusy) zawierające:
    - a) opis efektów kształcenia i ich odniesienie do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i obszaru kształcenia,
    - b) opis metod kształcenia z odniesieniem do efektów kształcenia dla modułu kształcenia,
    - c) sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia osiągniętych przez studenta,

- d) liczbę przyporządkowanych punktów ECTS z przedstawieniem sposobu jej wyznaczenia,
- 3) plan studiów prowadzonych w formie stacjonarnej lub niestacjonarnej;
- 4) wskaźniki ilościowe charakteryzujące program studiów:
  - a) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów,
  - b) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych (przedmiotów podstawowych), do których odnoszą się efekty kształcenia dla określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia,
  - c) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych i projektowych,
  - d) minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać, realizując moduły kształcenia oferowane na zajęciach ogólnouczeniowych lub na innym kierunku studiów,
  - e) minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach z wychowania fizycznego,
- 5) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk, w przypadku gdy program kształcenia przewiduje praktyki
- 2. W przypadku, gdy program studiów dla danego kierunku jest przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia program studiów musi określać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w łącznej liczbie punktów ECTS koniecznej dla uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi studiów.
- 3. Program studiów musi umożliwiać studentowi wybór modułów kształcenia, do których przypisuje się punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS wymaganych do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia.
- 4. Plan studiów dla kierunku studiów, w szczególności, określa:
  - 1) informacje podstawowe:
    - a) nazwę kierunku studiów;
    - b) nazwę specjalności;
    - c) poziom kształcenia (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie);
    - d) formę studiów (stacjonarne lub niestacjonarne);
    - e) profil kształcenia (praktyczny lub ogólnoakademicki);
  - 2) wykaz modułów kształcenia / przedmiotów, z podziałem na semestry, obejmujący:
    - a) zajęcia z zakresu nauk podstawowych,
    - b) nazwy pozostałych zajęć w tym do wyboru;
  - 3) przy każdym module / przedmiocie:
    - a) liczbę godzin z podziałem na formy zajęć,
    - b) formę zaliczenia,
    - c) liczbę punktów ECTS
  - 4) wymiar i termin zaliczenia praktyki, jeżeli przewiduje ją program kształcenia,
  - 5) warunki zaliczenia semestru w tym dopuszczalny deficyt punktowy,
  - 6) inne wymagania wynikające ze specyfiki danego kierunku studiów.

§ 11

Szczegółowe wzory dokumentacji programu kształcenia określi Rektor US w drodze zarządzenia.

§ 12

1. Jednostka organizacyjna może prowadzić studia o profilu ogólnoakademickim albo praktycznym albo na obu profilach.
2. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, przewidziane w programie studiów dla profilu praktycznego, odbywają się w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i umożliwiają bezpośrednie wykonywanie odpowiednich czynności praktycznych przez studentów.
3. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym na kierunku o profilu praktycznym są prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, adekwatne do prowadzonych zajęć.

§ 13

1. Studia pierwszego stopnia licencjackie trwają sześć semestrów, za które student obowiązany jest uzyskać 180 punktów ECTS. Studia inżynierskie trwają siedem semestrów, za które student obowiązany jest uzyskać 210 punktów ECTS.
2. Studia drugiego stopnia trwają trzy lub cztery semestry, za które student obowiązany jest uzyskać odpowiednio 90 lub 120 punktów ECTS.
3. Jednolite studia magisterskie trwają dziesięć semestrów, za które student obowiązany jest uzyskać 300 punktów ECTS.
4. Studia niestacjonarne mogą trwać jeden lub dwa semestry dłużej niż odpowiednie studia stacjonarne w ramach takiej samej jak na studiach stacjonarnych liczby punktów ECTS za całe studia.

§ 14

1. Liczba punktów ECTS przewidziana planem studiów dla semestru wynosi 30.
2. Liczba punktów ECTS przypadająca na jeden semestr może być odpowiednio mniejsza w przypadku, o którym mowa w § 13 ust. 4 niniejszych wytycznych.
3. Jeden punkt ECTS odpowiada efektem kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta co najmniej 25 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez uczelnię, zgodnie z planem studiów, oraz jego indywidualną pracę.
4. Punkty ECTS przyznaje się za:
  - 1) zaliczenie każdego z modułów / przedmiotów przewidzianych w programie kształcenia,
  - 2) praktykę o ile jest przewidziana w programie kształcenia,
  - 3) przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej oraz przygotowanie do egzaminu dyplomowego.

§ 15

1. Na studiach stacjonarnych co najmniej połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.
2. Na studiach niestacjonarnych co najmniej 20% programu kształcenia jest realizowane w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.

3. Sposób ustalenia części programu kształcenia realizowanej w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określi Rektor US w drodze zarządzenia.
4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek jednostki organizacyjnej uczelni prowadzącej kierunek studiów, Rektor może wyrazić zgodę na zwiększenie łącznej liczby godzin zajęć dydaktycznych określonej w ust. 1 i ust. 2 do 10%.

§ 16

1. Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich studenci realizują co najmniej 30 godzin zajęć z wychowania fizycznego.
2. Za zajęcia z wychowania fizycznego przyznaje się co najmniej 1 punkt ECTS.
3. Jednostka organizacyjna uczelni prowadząca kierunek studiów może oferować studentom w ramach zajęć fakultatywnych dodatkowe zajęcia z wychowania fizycznego lub innych form aktywności fizycznej pod warunkiem ich uwzględnienia w łącznej liczbie godzin zajęć dydaktycznych wskazanej w § 15.

§ 17

1. W programach studiów należy uwzględnić konieczność uzyskania przez studenta efektów kształcenia w zakresie umiejętności komunikowania się w języku obcym w obrębie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla kierunku studiów, zgodnych z wymaganiami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ):
  - 1) efekty kształcenia w zakresie umiejętności językowych odpowiadają poziomowi B2 ESOKJ – w przypadku studiów pierwszego stopnia,
  - 2) efekty kształcenia w zakresie umiejętności językowych odpowiadają poziomowi B2+ ESOKJ – w przypadku studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich.
2. Minimalna liczba godzin zajęć i punktów ECTS w zakresie nauki języka obcego na studiach stacjonarnych wynosi:
  - 1) 120 godzin w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich, którym przyznaje się 10 punktów ECTS,
  - 2) 30 godzin w przypadku studiów drugiego stopnia, którym przyznaje się 2 punkty ECTS.
3. Na studiach niestacjonarnych liczbę godzin zajęć dydaktycznych, przy założeniu uzyskania umiejętności językowych określonych dla odpowiednich poziomów kształcenia jak na studiach stacjonarnych, ustala jednostka organizacyjna prowadząca kierunek studiów.
4. Jednostka organizacyjna uczelni prowadząca kierunek studiów może oferować studentom dodatkowe zajęcia z języka obcego ponad limit godzin określony w ust. 2 dla lektoratu języka obcego pod warunkiem ich uwzględnienia w łącznej liczbie godzin zajęć dydaktycznych wskazanej w § 15.

§ 18

Minimalna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać, aby osiągnąć efekty kształcenia w zakresie ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego wynosi 1 punkt ECTS na studiach pierwszego i jednolitych studiach magisterskich.

§ 19

Zajęcia z wychowania fizycznego, lektoraty z języka obcego, zajęcia z ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego mogą być zaliczone w programie studiów do zajęć ogólnouczeniowych.

§ 20

1. Jeżeli program kształcenia przewiduje praktykę to program studiów określa szczegółowe zasady i formę odbywania praktyki, uwzględniając odrębne przepisy dla poszczególnych uprawnień zawodowych.
2. Cele, program i terminy realizacji praktyk powinny być zharmonizowane z procesem kształcenia.
3. Okres pracy nie krótszy niż czas praktyki określony w programie studiów na danym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia można uznać za zaliczone, jeżeli student udokumentuje doświadczenie zawodowe lub prowadzenie działalności, która odpowiada programowi praktyki.
4. Program studiów powinien przewidywać sposoby weryfikowania efektów kształcenia uzyskiwanych przez studentów w wyniku odbycia praktyk oraz warunki zaliczania praktyk.

§ 21

1. Studenci rozpoczynający naukę zobowiązani są uczestniczyć w szkoleniu w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.
2. Zasady organizacji, zaliczania oraz wymiar godzinowy zajęć, o których mowa w ust. 1 określają odrębne przepisy.
3. Za zajęcia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy nie przyznaje się punktów ECTS.

§ 22

1. Jednostki organizacyjne uczelni mogą organizować dla studentów rozpoczynających naukę zajęcia z zakresu szkolenia bibliotecznego.
2. Zasady organizacji, zaliczania oraz wymiar godzinowy zajęć, o których mowa w ust. 1 określa kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej prowadzącej studia.
3. Za zajęcia ze szkolenia bibliotecznego nie przyznaje się punktów ECTS.

III. TWORZENIE NOWYCH KIERUNKÓW STUDIÓW ORAZ ZMIANY PROGRAMÓW KSZTAŁCENIA NA STUDIACH WYŻSZYCH

§ 23

1. W celu utworzenia nowego kierunku studiów kierownik jednostki organizacyjnej powołuje Zespół Kierunku ds. Jakości i Programu Kształcenia.
2. Projekt programu kształcenia przygotowany według wzorów dokumentacji określonych w zarządzeniu rektora Zespół Kierunku przekazuje Wydziałowemu Zespołowi ds. Jakości i Programów Kształcenia.

3. Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia po pisemnym zaopiniowaniu projektu przekazuje go dziekanowi w celu przedstawienia radzie wydziału. W przypadku negatywnej opinii projekt wraca do Zespołu Kierunku.
4. Rada wydziału podejmuje uchwałę w sprawie programu kształcenia nowego kierunku i przekazuje ją wraz z dokumentacją poprzez rektora (prorektora ds. kształcenia) do Uczelnianego Zespołu Rektorskiego ds. Jakości i Programów Kształcenia.
5. Opinia UZRdsJiPK dotycząca efektów kształcenia i poprawności dokumentacji nowego kierunku przedstawiana jest na Senackiej Komisji ds. Kształcenia w celu zajęcia przez nią stanowiska wyrażonego w formie pisemnej.
6. W przypadku negatywnego stanowiska Senackiej Komisji ds. Kształcenia dokumentacja programu za pośrednictwem rektora jako przewodniczącego Senatu jest przekazywana radzie wydziału celem podjęcia uchwały korygującej.
7. Senat US podejmuje uchwałę w sprawie określenia efektów kształcenia dla nowego kierunku studiów. Uchwała Senatu jest również wymagana w przypadku akceptacji wzorcowego opisu efektów kształcenia określonego w przepisach wydanych przez właściwego ministra ds. szkolnictwa wyższego.
8. W celu uruchomienia nowego kierunku studiów jednostka organizacyjna uczelni nieposiadająca uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego występuje za pośrednictwem rektora, do ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego o decyzję.

§ 24

1. Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni prowadząca kierunek studiów może dokonać w programie kształcenia zmian, mających na celu doskonalenie programu, z zastrzeżeniem ust. 2 - 4.
2. Zmiany zajęć dydaktycznych dokonywane przez jednostkę organizacyjną posiadającą uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, mające na celu doskonalenie programu kształcenia, nie wymagają uchwały senatu, jeżeli zmiany te nie wywołują zmian efektów kształcenia w programie kształcenia dla danego kierunku studiów.
3. Zmiany zajęć dydaktycznych dokonywane przez jednostkę organizacyjną nieposiadającą uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, mające na celu doskonalenie programu kształcenia, za które student może uzyskać łącznie nie więcej niż 30% punktów ECTS, nie wymagają zgody ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego na prowadzenie kierunku studiów oraz opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej, jeżeli zmiany te nie wywołują zmian efektów kształcenia w programie kształcenia dla danego kierunku studiów.
4. Zmiany programów kształcenia nie mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.
5. Zmiany w programie kształcenia należy wprowadzić do końca maja roku akademickiego poprzedzającego rok akademicki, którego zmiany dotyczą. Zmieniony program obowiązuje z dniem rozpoczęcia roku akademickiego i dotyczy studentów rozpoczynających naukę.

IV. STUDIA DOKTORANCKIE

§ 25

Jednostki organizacyjne uczelni posiadające uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego albo co najmniej dwa uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora mogą prowadzić studia doktoranckie w zakresie dyscyplin odpowiadających tym uprawnieniom.

§ 26

W Uniwersytecie Szczecińskim studia doktoranckie prowadzone są zgodnie z programem uchwalonym, po zasięgnięciu opinii właściwego organu samorządu doktorantów, przez radę podstawowej jednostki organizacyjnej z uwzględnieniem niniejszych wytycznych.

§ 27

Program studiów doktoranckich obejmuje:

- 1) opis zakładanych efektów kształcenia,
- 2) program, stanowiący opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia.

§ 28

1. Opis zakładanych efektów kształcenia dla studiów doktoranckich spełnia następujące warunki:
  - 1) jest wewnętrznym spójny,
  - 2) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskane przez doktorantów w procesie kształcenia, niezbędne do uzyskania kwalifikacji trzeciego stopnia.
2. Program powinien prowadzić do osiągnięcia efektów kształcenia w szczególności w zakresie:
  - 1) wiedzy na zaawansowanym poziomie, o charakterze podstawowym dla dziedziny związanej z obszarem prowadzonych badań naukowych, obejmującej najnowsze osiągnięcia nauki oraz o charakterze szczegółowym, odpowiadające obszarowi prowadzonych badań naukowych, obejmującej najnowsze osiągnięcia nauki;
  - 2) umiejętności związanych z metodyką i metodologią prowadzenia badań naukowych;
  - 3) kompetencji społecznych odnoszących się do działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego.
3. W przypadku, gdy jednostka organizacyjna prowadzi studia doktoranckie w formie stacjonarnej i niestacjonarnej studia realizowane w obu formach prowadzą do uzyskania takich samych efektów kształcenia.

§ 29

1. Program studiów powinien, w szczególności, określać:
  - 1) obszar wiedzy, dziedzinę i dyscyplinę naukową,
  - 2) formę studiów (stacjonarne lub niestacjonarne),
  - 3) liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji trzeciego stopnia.

- 4) moduły / przedmioty wraz z przypisanymi zakładanymi efektami kształcenia, liczbą punktów ECTS i sposobami weryfikacji zakładanych efektów kształcenia (sylabusy),
  - 5) plan studiów,
  - 6) łączną liczbę punktów ECTS, którą doktorant powinien uzyskać w ramach przedmiotów fakultatywnych,
  - 7) wymiar, zasady i formy realizacji praktyk.
2. Plan studiów doktoranckich powinien zawierać, w szczególności wykaz przedmiotów / modułów obejmujący liczbę godzin z podziałem na formy zajęć, formę ich zaliczenia oraz odpowiadającą im liczbę punktów ECTS.

§ 30

Szczegółowe wzory dokumentacji programu studiów doktoranckich, określi rektor US w drodze zarządzenia.

§ 31

Studia doktoranckie trwają nie krócej niż 2 lata i nie dłużej niż 4 lata, za które doktorant obowiązany jest uzyskać od 45 do 60 punktów ECTS.

§ 32

Na studiach stacjonarnych więcej niż połowa programu studiów doktoranckich wymaga obecności uczestników tych studiów w prowadzącej je jednostce organizacyjnej i jest realizowana w formie zajęć dydaktycznych i pracy naukowej wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i/lub opiekunów naukowych i doktorantów.

§ 33

1. Wymiar zajęć fakultatywnych rozwijających umiejętności dydaktyczne lub zawodowe, powinien odpowiadać od 20 do 30 punktom ECTS.
2. Wymiar fakultatywnych zajęć rozwijających umiejętności dydaktyczne i zawodowe obejmujące zajęcia, na których doktorant zdobywa kwalifikacje w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych, powinien odpowiadać od 10 do 15 punktom ECTS.
3. Zajęcia fakultatywne przygotowują do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego, w szczególności, w zakresie metodyki zajęć dydaktycznych i nowych technologii wykorzystywanych w kształceniu studentów.

§ 34

1. Wymiar praktyk w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych dla doktorantów nie może być mniejszy niż 10 oraz większy niż 90 godzin rocznie.
2. Uczestnik studiów doktoranckich zatrudniony w charakterze nauczyciela akademickiego, prowadzący zajęcia dydaktyczne w uczelni, jest zwolniony z odbywania praktyk w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych.

§ 35

1. Projekt programu studiów doktoranckich opracowuje zespół powołany przez dziekana.

2. Przed skierowaniem projektu programu na radę wydziału powinien on zostać zaopiniowany przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia i właściwy organ samorządu doktorantów.
3. Rada wydziału uchwała program studiów doktoranckich.
4. Rada wydziału przedkłada rektorowi US wniosek o utworzenie studiów najpóźniej na 3 miesiące przed przyjęciem zasad rekrutacji dla tych studiów.
5. Po zaakceptowaniu wniosku rady wydziału rektor wydaje zarządzenie w sprawie utworzenia studiów doktoranckich.
6. Jednostka prowadząca studia doktoranckie może dokonać w programie kształcenia zmian, mających na celu doskonalenie programu, z zastrzeżeniem, że zmiany te nie mogą być wprowadzone w trakcie cyklu kształcenia.

V. STUDIA PODYPLOMOWE ORAZ KURSY DOKSZTAŁCAJĄCE

§ 36

W Uniwersytecie Szczecińskim studia podyplomowe oraz kursy dokształcające prowadzone są zgodnie z programem kształcenia uchwalonym przez radę podstawowej jednostki organizacyjnej lub radę programową jednostki międzywydziałowej z uwzględnieniem niniejszych wytycznych.

§ 37

1. Studia podyplomowe mogą być prowadzone w zakresie obszarów kształcenia, z którym związany jest co najmniej jeden kierunek studiów prowadzony przez uczelnię.
2. W przypadku gdy program studiów podyplomowych wykracza poza zakres, o którym mowa w ust. 1, do prowadzenia tych studiów wymagana jest zgoda ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego wydana po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
3. Celem prowadzenia studiów podyplomowych i kursów dokształcających jest kształcenie nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy w systemie uczenia się przez całe życie.

§ 38

1. Studia podyplomowe trwają nie krócej niż dwa semestry.
2. Program kształcenia studiów podyplomowych powinien umożliwiać uzyskanie przez słuchacza co najmniej 60 punktów ECTS.
3. Jednostka organizacyjna uczelni prowadząca studia podyplomowe obowiązana jest do określenia efektów kształcenia oraz sposobu ich weryfikowania i dokumentacji.
4. Program kształcenia studiów podyplomowych w specjalizacji nauczycielskiej musi spełniać standardy kształcenia określone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
5. Program kształcenia studiów podyplomowych dających uprawnienia do wykonywania zawodu lub uzyskania licencji zawodowej musi spełniać minimalne wymogi programowe dla studiów podyplomowych, w zakresie treści programowych oraz łącznego wymiaru czasu prowadzonych zajęć, określone przez właściwych ministrów.

§ 39

1. Program kształcenia studiów podyplomowych obejmuje:
  - 1) opis zakładanych efektów kształcenia,
  - 2) program studiów, stanowiący opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia.
2. Opis zakładanych efektów kształcenia dla studiów podyplomowych spełnia następujące warunki:
  - 1) jest wewnętrznie spójny,
  - 2) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskane przez słuchaczy w procesie kształcenia, niezbędne do uzyskania kwalifikacji podyplomowych.
3. Program studiów podyplomowych powinien, w szczególności, zawierać:
  - 1) nazwę studiów podyplomowych,
  - 2) liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających studiom podyplomowym
  - 3) przedmioty / moduły wraz z przypisaniem do każdego przedmiotu / modułu zakładanych efektów kształcenia (sylabusy),
  - 4) określenie formy zakończenia studiów podyplomowych,
  - 5) plan studiów podyplomowych.
4. Plan studiów podyplomowych powinien zawierać, w szczególności, wykaz przedmiotów obejmujący liczbę godzin z podziałem na formy zajęć, formę ich zaliczenia oraz odpowiadającą im liczbę punktów ECTS.

§ 40

1. Program kursu doksztalającego obejmuje części wskazane w § 27 ust. 1 i spełnia warunki określone w § 27 ust. 2
2. Program kursu doksztalającego powinien, w szczególności, zawierać:
  - 1) nazwę kursu doksztalającego,
  - 2) przedmioty wraz z przypisaniem do każdego przedmiotu zakładanych efektów kształcenia (sylabusy),
  - 3) określenie formy zakończenia kursu doksztalającego,
  - 4) plan kursu doksztalającego.
3. Plan kursu doksztalającego powinien zawierać, w szczególności, wykaz przedmiotów obejmujący liczbę godzin z podziałem na formy zajęć oraz formę ich zaliczenia.

§ 41

Szczegółowe wzory dokumentacji programów na studiach podyplomowych i kursach doksztalających określi rektor US w drodze zarządzenia.

§ 42

1. Projekt programu kształcenia dla studiów podyplomowych lub kursów doksztalających opracowuje wnioskujący o uruchomienie lub zespół przez niego powołany.
2. Przed skierowaniem projektu programu kształcenia na radę wydziału powinien on zostać zaopiniowany przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia.
3. Rada wydziału lub rada programowa jednostki międzywydziałowej podejmuje uchwałę co najmniej na cztery miesiące przed rozpoczęciem cyklu kształcenia.

4. Jednostka prowadząca studia podyplomowe lub kursy doszkalające może dokonać w programie kształcenia zmian, mających na celu doskonalenie programu, z zastrzeżeniem, że zmiany te nie mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.

VI. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

§ 43

1. Studenci przyjęci na studia przed dniem wejścia niniejszej uchwały oraz w roku akademickim 2011/2012 studiują według programów opracowanych na podstawie dotychczasowych przepisów do końca okresu studiów przewidzianego w programie i planie studiów.
2. Studia doktoranckie i studia podyplomowe rozpoczęte przed dniem wejścia niniejszej uchwały oraz w roku akademickim 2011/2012 prowadzone są do ich zakończenia na dotychczasowych zasadach.

§ 44

1. Podstawowe jednostki organizacyjne uczelni posiadające uprawnienia do prowadzenia kształcenia na określonym kierunku studiów i poziomie kształcenia dostosowują programy kształcenia do wymogów określonych w niniejszych wytycznych w terminie do 30 czerwca 2012 roku.
2. Podstawowe jednostki organizacyjne uczelni posiadające uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, posiadające uprawnienia do prowadzenia kształcenia na określonym kierunku studiów i poziomie kształcenia dostosowują programy kształcenia do efektów kształcenia określonych uchwałą senatu.
3. Podstawowe jednostki organizacyjne uczelni nieposiadające uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, posiadające uprawnienia do prowadzenia kształcenia na określonym kierunku studiów i poziomie kształcenia zachowują te uprawnienia bez konieczności uzyskania decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego jeżeli dostosują programy kształcenia:
  - 1) do wzorcowych efektów kształcenia dla danego kierunku określonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i zatwierdzonych przez senat uczelnialbo
  - 2) do opisu efektów kształcenia określonych przez senat uczelni.
4. Jeżeli dostosowanie, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, wymaga dokonania w programie kształcenia zmiany zajęć dydaktycznych, za które można uzyskać więcej niż 30 % punktów ECTS, podstawowa jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić kształcenie na określonym kierunku studiów i poziomie kształcenia po pozytywnym zaopiniowaniu opisu efektów kształcenia przez Polską Komisję Akredytacyjną.

§ 45

Jednostki organizacyjne uczelni dostosowują programy studiów doktoranckich i studiów podyplomowych do wymogów określonych w niniejszych wytycznych w terminie do 30 czerwca 2012 roku.

§ 46

1. Studenci przyjęci na studia od roku akademickiego 2012/2013 studiuja według programów kształcenia uchwalonych zgodnie z niniejszymi wytycznymi.
2. Doktoranci przyjęci na studia doktoranckie od roku akademickiego 2012/2013 studiuja według programów uchwalonych zgodnie z niniejszymi wytycznymi.
3. Słuchacze przyjęci na studia podyplomowe od roku akademickiego 2012/2013 studiuja według programów kształcenia uchwalonych zgodnie z niniejszymi wytycznymi.

§ 47

Traci moc uchwała nr 2/2010 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Szczecińskiego w zakresie planów studiów i programów nauczania oraz planów i programów studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających.

§ 48

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PROREKTOR
E. Włodarczyk
prof. dr hab. Edward Włodarczyk

